

A 8-2

HODNOCENÍ PŘÍPRAVY PROGRAMŮ VÝZKUMU A VÝVOJE ZA ROKY 2004-2012

Závěrečná zpráva

30. září 2012

Tato zpráva byla vypracována v rámci veřejné zakázky Úřadu vlády „Analýzy a podklady pro realizaci a aktualizaci Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací“.

Autoři:

RNDr. Vladislav Čadil, Ph.D. (cadil@tc.cz)

Mgr. Miroslav Kostić (kostic@tc.cz)

OBSAH

1	Úvod.....	6
2	Přehled aktuálních programů VaVaI	6
3	Základní hodnocení struktury a obsahu programů VaVaI	8
4	Hodnocení realizace programů VaVaI	18
5	Hodnocení přípravy programů VaVaI – využívání doplňkových analýz a studií	26
6	Závěry a doporučení	31

Shrnutí

Cílem této studie je zjistit, zda zaměření nových programů výzkumu a vývoje vychází z podkladových analýz a jiných dokumentů. Zaměřuje se pouze na programy vzniklé dle zákona č. 130/2002 Sb. (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), přičemž hodnotí jak národní programy, tak i programy připravené kraji ČR po roce 2009. Studie je založena na analýze znění programů v podobě schválené příslušným orgánem a na analýze znění jednotlivých výzev (veřejných soutěží). Kromě využití podkladových materiálů pro přípravu programů studie dále hodnotí jejich strukturu, strategické zaměření a způsob implementace.

Při celkovém zhodnocení jsou zřejmé značné rozdíly mezi národními a krajskými programy. Tyto rozdíly vyplývají ze skutečnosti, že krajské programy jsou připravovány dle krajských pravidel a zvyklostí, nikoliv dle pravidel vyplívajících ze zákona č. 130/2002 Sb. Národní a krajské programy se liší nejen svojí strukturou (národní se drží struktury dané zákonem č. 130/2002 Sb., zatímco krajské vycházejí z místních zvyklostí), ale i svým strategickým zaměřením (krajské programy jsou ve svých cílech, definování výsledků i jejich užití obecnější) a implementací (krajské programy nespecifikují indikátory pro hodnocení dosažení cílů, způsob hodnocení a monitorování programu apod.).

Ve využívání podkladových studií jsou velké rozdíly jak mezi národními a krajskými programy, tak i mezi národními programy navzájem. Krajské programy kromě využití programu rozvoje kraje neuvádějí žádné jiné podkladové dokumenty. Národní programy vycházejí z různých národních a evropských strategií a koncepcí. V menší míře využívají různé resortní analýzy a studie. Žádné programy však neuvádějí využití podkladových studií vypracovaných přímo pro potřeby tvorby programu.

Absence vhodných informací, které by bylo možné získat ze studií vypracovaných přímo pro potřeby tvorby programů, se projevuje např. ve velice obecném vymezení cílů programů, v nedostatečném odůvodnění programu či evaluaci programů (pro ni často nejsou stanoveny vhodné indikátory). V důsledku významně přispívá k nižší efektivitě využívání finančních prostředků alokovaných programům výzkumu, vývoje a inovací.

Příčiny současného stavu lze spatřovat především v těchto faktorech:

- Absenci centrálních pravidel pro tvorbu programů výzkumu, vývoje a inovací, které by kromě struktury programu stanovovaly obsah jednotlivých kapitol a metodiku pro tvorbu programů včetně pokynů pro využívání podpůrných dokumentů.
- Nedostatku finančních prostředků pro hodnocení vlastními silami či pro nákup specializovaných analytických služeb.
- Nedostatečných personálních kapacitách poskytovatelů. Poskytovatelé nemají pracovníky, kteří by se zabývali pouze analytickou činností pro potřeby přípravy a řízení programu, stejně tak nedisponují specializovaných analyticko-evaluačním pracovištěm.
- V případě krajů je nízké povědomí o podobě a obsahu programů výzkumu, vývoje a inovací. Kraje dosud neměly zkušenosti s tvorbou programů výzkumu, vývoje a inovací.

Pro zlepšení stávajícího stavu lze stanovit následující doporučení:

- I. Vytvořit závazná pravidla pro tvorbu a hodnocení programů výzkumu, vývoje a inovací a tato pravidla důsledně vyžadovat.

- II. Zajistit dostatečné finanční prostředky a personální kapacity pro tvorbu analýz a jiných podkladových studií využitelných pro tvorbu a řízení programů.
- III. Vytvořit pracoviště mapující současné technologické trendy.
- IV. Zlepšit informovanost krajů o tvorbě programů výzkumu, vývoje a inovací a poskytnout jim metodickou podporu při tvorbě programů.

1 Úvod

Tato studie analyzuje implementaci opatření A 8-2 – Posílit tvorbu a využívání analýz a podkladových studií pro přípravu koncepčních dokumentů i v navazujících politikách Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2009-2015 (NP VaVaI).

Navazuje na studii vypracovanou v listopadu 2010, která se věnovala hodnocení resortních a meziresortních koncepcí výzkumu, vývoje a inovací (VaVaI) připravených v období 2004-2010. Zaměřovala se zejména na to, zda a jak byly při jejich tvorbě a implementaci využívány analýzy a podkladové studie.

Tato studie předchází studii dále rozpracovává a od úrovně koncepcí přechází do úrovně konkrétních programů. Popisuje, analyzuje a hodnotí programy VaVaI vzniklé po roce 2009, tedy v době platnosti NP VaVaI (po zahájení Reformy systému VaVaI v ČR), přičemž zvláštní důraz klade na využívání podkladových analýz a jiných dokumentů použitých pro jejich přípravu. Starší programy nesleduje, protože pro jejich tvorbu nebylo žádným předpisem (tj. politikou či jiným závazným dokumentem) stanovena potřeba (povinnost) takové dokumenty využívat. Zaměřuje se pouze na programy vzniklé dle zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon č. 130/2002 Sb.), přičemž hodnotí jak národní programy, tak i programy připravené kraji ČR. Krajskými programy, které nebyly připraveny a nejsou realizovány podle uvedeného zákona (jedná se o programy inovačních voucherů Jihomoravského, Zlínského a Moravskoslezského kraje), se studie nezabývá. Vzhledem ke specifickému zaměření, poslání a způsobu vzniku nebyly do studie také zahrnuty programy Gesher/Most, ERC CZ a operační programy.

Cílem této studie je **zjistit, zda zaměření nových programů VaV vychází z podkladových analýz a jiných dokumentů**. Studie je založena na analýze znění programů v podobě schválené příslušným orgánem a na analýze znění jednotlivých výzev (veřejných soutěží). Je strukturována do několika relativně samostatných částí. První část sleduje, jak je využívání podkladových studií a analýz zmíněno v zákoně č. 130/2002 Sb. a dále přináší přehled programů analyzovaných v této studii. Následující část hodnotí strukturu a zaměření sledovaných programů. Další část je věnována realizaci programů. Poté je hodnoceno využívání analýz, studií a jiných podkladových dokumentů pro tvorbu programů. Závěrečná část přináší shrnutí hlavních zjištění a doporučení k odstranění identifikovaných nedostatků.

2 Přehled aktuálních programů VaVaI

Zákon č. 130/2002 Sb. definuje v § 2 odst. 2 písm. h) program VaVaI jako „soubor věcných, časových a finančních podmínek pro činnosti potřebné k dosažení cílů

- 1) aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací, vyhlášených poskytovatelem ve veřejné soutěži ve výzkumu, vývoji a inovacích nebo v zadání veřejné zakázky na jednotlivé projekty v rámci programu,
- 2) mezinárodní spolupráce ČR ve výzkumu a vývoji realizované na základě mezinárodní smlouvy, kterou je ČR vázána, včetně spolupráce realizované na základě právních aktů vydaných k provedení těchto smluv, nebo
- 3) operačních programů ve výzkumu, vývoji a inovacích.“

Z definice zákona vyplývá, že programy mohou představovat tematicky, finančně a časově velice heterogenní skupiny, tedy že mezi nimi mohou být značné rozdíly podle svého zaměření, podporovaných aktivit, typů VaV aktivit či doby trvání. Současně je zřejmé, že reagují na odlišné problémy nebo společenské otázky, které jsou pro společnost aktuální a je třeba je řešit. **K identifikaci takových problémů a otázek by měly sloužit podkladové studie a jiné dokumenty.**

Dále zákon č. 130/2002 Sb. v § 5 odst. 2 stanovuje obsah návrhu programu. Návrh programu by měl obsahovat zejména:

- a) identifikační údaje programu, jeho případné členění na podprogramy, termín jeho vyhlášení a dobu trvání,
- b) celkové výdaje na uskutečnění programu, popřípadně podprogramu, z toho výdaje z veřejných prostředků s uvedením výdajů státního rozpočtu, a jejich členění v jednotlivých letech,
- c) nejvyšší povolenou míru podpory a její odůvodnění,
- d) specifikaci cílů programu spolu s jejich odůvodněním a způsobem jejich dosažení, kritéria splnění cílů programu, srovnání se současným stavem v České republice a v zahraničí a očekávané výsledky a přínosy programu,
- e) požadavky na prokázání způsobilosti uchazečů a způsob a kritéria hodnocení návrhů projektů.

Zejména z písmena d) vyplývá, že **cíle programů by měly být řádně odůvodněny a objasněny, tudíž by měly být podloženy příslušnými analýzami a jinými podkladovými dokumenty.** Podobně i spektrum podporovaných aktivit (oborů, činností, uznatelných nákladů apod.) a očekávaných výsledků by se mělo opírat o jasné závěry podkladových analýz.

Ačkoliv zákon č. 130/2002 Sb. explicitně neříká, že programy VaVaI musí být založeny na podkladových analýzách, z logiky textu je taková povinnost zřejmá.

V současné době (září 2012) je v ČR realizováno či se připravuje realizace celkem 12 nových programů vzniklých po schválení Reformy systému VaVaI, kterým se věnuje tato studie. Jedná se programy poskytovatelů veřejné podpory VaV stanovených Reformou systému VaVaI a územních samosprávných celků (krajů). Jsou to následující programy:

- Komplexní udržitelné systémy v zemědělství, 2012-2018 (Ministerstvo zemědělství - MZe),
- Obranný aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a inovace, 2011-2017 (Ministerstvo obrany - MO),
- Národní program udržitelnosti I, 2013-2020 (Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy - MŠMT),
- Informace – základ výzkumu, 2013-2017 (Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy - MŠMT),
- Návrat, 2012-2019 (Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy - MŠMT),
- Program na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje „ALFA“, 2011-2016 (Technologická agentura ČR - TA ČR),
- Program veřejných zakázek ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích pro potřeby státní správy „BETA“, 2012-2016 (Technologická agentura ČR - TAČR),
- Program na podporu aplikovaného společenskovedního výzkumu a experimentálního vývoje „OMEGA“, 2012-2017 (Technologická agentura ČR - TAČR),
- Centra kompetence, 2012-2019 (Technologická agentura ČR - TAČR),

- Inovační vouchery 2011-2012 (Liberecký kraj),
- Inovační vouchery (Karlovarský kraj),
- Inovační vouchery 2011 (Královéhradecký kraj).

Protože tyto programy vznikly po schválení Reformy systému VaVaI (či v průběhu jejího schvalování), je zřejmé, že by měly vycházet z podkladových analýz a jiných dokumentů.

3 Základní hodnocení struktury a obsahu programů VaVaI

Při hodnocení struktury programů VaVaI se ukazují **značné rozdíly mezi programy připravovanými a realizovanými národními poskytovateli podpory VaVaI a programy krajů**. Zatímco struktura programů národních poskytovatelů vychází z obsahu programů stanoveného zákonem č. 130/2002 Sb. a opírá se o jejich zkušenosti, struktury krajských programů jsou velmi volné a spíše reflektují krajské zvyklosti a pravidla pro strukturu programů.

Jakkoliv mezi národními programy existují jisté rozdíly ve struktuře programů, resp. programových dokumentů, jejich povaha je spíše formálního rázu a týká se zvláště názvů a posloupnosti jednotlivých kapitol. Obecně lze strukturu národních programů shrnout do těchto kapitol:

- Základní informace o programu – název programu, právní rámec programu, poskytovatel, doba trvání programu,
- Celkové výdaje na program,
- Příjemci podpory,
- Způsobilost uchazečů o podporu,
- Forma, míra a výše podpory,
- Uznatelné náklady,
- Cíl a zaměření programu,
- Srovnání současného stavu v ČR se stavem v zahraničí,
- Očekávané výsledky a očekávané přínosy,
- Motivační účinek,
- Druhy výsledků,
- Obecná kritéria hodnocení návrhů projektů.

S výjimkou programu MO tuto strukturu dodržely všechny sledované národní programy. U programu MO není uveden motivační účinek a dále chybí kritéria pro hodnocení projektů.

Struktury krajských programů inovačních voucherů jsou dosti rozdílné. Přes všechny rozdíly jednotlivých krajských programů, lze jejich strukturu shrnout do těchto částí:

- Legislativní rámec programu,
- Definice základních pojmů,
- Informace o poskytovateli veřejné podpory,
- Cíle programu,
- Příjemci podpory,
- Užití výsledků projektů,
- Základní informace pro předkládání žádostí,
- Žádost o poskytnutí podpory,
- Způsobilé náklady,
- Kritéria pro hodnocení projektů.

Rozdílnost struktur krajských programů je dána tím, že vycházejí z pravidel pro tvorbu programů (jakýchkoliv krajských programů) stanovenými jednotlivými kraji a nikoliv ze zákona č. 130/2002 Sb. Proto také neobsahují některé kapitoly, které tento zákon vyžaduje. Jedná se zejména o specifikaci cílů programu spolu s jejich odůvodněním a způsobem jejich dosažení, kritéria splnění cílů programu, srovnání se současným stavem v České republice a v zahraničí a očekávané výsledky a přínosy programu. Přitom všechny sledované **krajské programy uvádějí, že podpora bude poskytována v souladu se zákonem č. 130/2002 Sb., avšak struktura programů se tímto zákonem neřídí.**

V základním strategickém nastavení programů jsou opět zřetelné značné rozdíly mezi národními a krajskými programy. Rozdíly spočívají především v míře specifčnosti cílů, jejich odůvodnění, kvantifikaci a definování očekávaných přínosů.

Hlavní cíl je u jednotlivých národních programů popsán zpravidla velmi obecně. Nejobecnější popis hlavního cíle programu, se zdůrazňovaným zlepšením výkonů českého výzkumu a zvýšení konkurenceschopnosti ČR, se vyskytuje u programů Technologické agentury ČR (zejména u programu Centra kompetence), což je vzhledem k jejich širokému zaměření na podporu aplikovaného VaV pochopitelné. Obecnější je rovněž popis hlavního cíle v případě tří problémově zaměřených programů MŠMT, ovšem s již zdůrazněnou hlavní systémovou prioritou těchto programů (rozvoj výzkumné infrastruktury, informační infrastruktura výzkumu, příchodí mobilita výzkumníků). Hlavní cíl programu Informace – základ výzkumu je přitom popsán velmi stručně. Sledované tematické programy obsahují hlavní cíle konkrétněji definované pro potřeby daného sektoru (zemědělství, obrana), přičemž hlavní cíl programu Ministerstva zemědělství je pojat jako výčet čtyř hlavních bodů, ve kterých zemědělský výzkum přispěje k celospolečenskému blahu v zemědělství a oblastech s ním spjatých (výživa, udržitelný rozvoj).

Specifické cíle jsou vzhledem k rozdílnosti analyzovaných programů pojaty v jednotlivých programech velmi rozdílně. V případě tematických programů tyto specifické cíle představují zpravidla velmi konkrétní výzkumné cíle. Největšího stupně obecnosti dosahují problémově zaměřené programy MŠMT – Návrat a Informace – základ výzkumu, kde specifické cíle pouze minimálním způsobem rozvádějí hlavní cíl programu. To je ovšem dáno právě problémově úzkým vymezením těchto programů, které jsou v obou případech zaměřeny pouze na jednu systémovou prioritu v oblasti podpory VaVaI.

Hlavní cíl a specifické cíle jako takové nejsou u jediného ze sledovaných národních programů kvantifikovány, protože se jedná buď o obecně definované cíle, nebo o výzkumné cíle, které jsou jen obtížně, příp. nejsou vůbec, kvantifikovatelné (např. zvýšení potenciálu v určité oblasti, vyvinutí určitých postupů, nástrojů apod.). U jednotlivých programů jsou proto **kvantifikovány pouze programové indikátory**, které jsou u většiny z těchto programů rozděleny do několika skupin:

- 1) indikátory realizace programu, uvádějící minimální počet schválených a úspěšně ukončených projektů, aby mohl být program považován za úspěšný;
- 2) indikátory splnění cílů programu – minimální podíl dosažených (specifických) cílů programu, aby mohl být program považován za úspěšný;
- 3) indikátory výsledků programu – minimální počet výsledků programu, případně rozdělený na minimální počty výsledků podle jednotlivých kategorií dle platné Metodiky hodnocení výsledků a Rejstříku informací o výsledcích.

Míra detailu v definování **očekávaných přínosů** splnění cílů programu se u jednotlivých programů opět značně liší. Míra detailu konkrétních přínosů je vyšší u programů zaměřených na specifickou tematickou oblast výzkumu (OMEGA, Obranný aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a inovace) než u problémově orientovaných programů (Centra kompetence, Národní program udržitelnosti I, Návrat, Informace – základ výzkumu). U posledního ze jmenovaných programů jsou očekávané přínosy navíc pojaty oproti ostatním programům velmi stručně.

Krajské programy inovačních voucherů se na podprogramy nedělí. Hlavní cíl jednotlivých programů je de facto totožný, liší se jen drobnými formulačními rozdíly. Je velmi obecný a nezohledňuje krajská specifika v hospodářské výkonnosti, ekonomické základně, inovační výkonnosti a specializaci VaV. K žádné specifikaci nedochází ani prostřednictvím specifických cílů, protože žádné nejsou stanoveny. Cíle programů nejsou žádným způsobem kvantifikovány, programy nestanovují žádné indikátory pro měření míry splnění cílů. Očekávané přínosy krajských programů také nejsou stanoveny.

Tab. č. 1: Základní strategické nastavení

Program	Dělení na podprogramy	Hlavní cíl	Specifické cíle	Kvantifikace cílů	Očekávané přínosy
Komplexní udržitelné systémy v zemědělství, 2012-2018 (MZe)	I) Udržitelné zemědělské systémy II) Udržitelný rozvoj lesního a vodního hospodářství a ostatních oblastí zemědělství III) Podpora politiky agrárního sektoru	<ul style="list-style-type: none"> • Zvýšením produkčního potenciálu zemědělských plodin a hospodářských zvířat přispět k potravinové bezpečnosti ČR, tj. k zajištění dostatečného množství produkce kvalitních a bezpečných potravin tuzemského původu pro zdravou výživu obyvatelstva; • Zaváděním nových metod, technologických postupů a systémů zvýšit konkurenceschopnost českého zemědělství v podmínkách EU a podpořit udržitelný rozvoj zemědělského sektoru, venkova a regionů ČR; • Novými poznatky a jejich realizací přispět k udržitelnému využívání přírodních zdrojů s minimalizací zátěže životního prostředí a k zavádění systémů hospodaření vedoucích k omezení negativních dopadů klimatických změn na funkce ekosystémů v zemědělství, lesním a vodním hospodářství; • Zvýšit potenciál mimoprodukčních funkcí zemědělství, lesního a vodního hospodářství. 	<p>Podprogram I: 11 specifických cílů</p> <p>Podprogram II: 5 specifických cílů</p> <p>Podprogram III: 6 specifických cílů</p>	<p>1) indikátory realizace programu (min. počet schválených a % úspěšně ukončených projektů)</p> <p>2) indikátory splnění cílů programu (% dosažených cílů)</p> <p>3) indikátory výsledků programu (počet výsledků)</p> <p>4) indikátory naplnění přínosů realizace výsledků (% naplněných přínosů)</p>	<p>Podprogram I: 10 očekávaných přínosů, např.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení výměry zemědělské půdy s dlouhodobě udržitelnými systémy hospodaření <p>Podprogram II: 4 očekávané přínosy, např.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Účinnější hospodaření s vodou v krajině; (atd.) <p>Podprogram III: 5 očekávaných přínosů, např.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vytvoření objektivních podkladů pro rozhodovací procesy státní správy a samosprávy na úrovni rozhodovacích předpisů a norem, závazných předpisů nelegislativní povahy a pro tvorbu strategických a koncepčních dokumentů oborů
Obranný aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a inovace, 2011-2017 (MO)	Ne	Systematický rozvoj oblasti obranného VaVaI a získání nových znalostí, jejich využití v praxi a dosažení takové znalostní úrovně, která umožní získávat, osvojovat si, udržovat	<p>Ano</p> <p>68 specifických cílů v 10 oblastech</p>	<ul style="list-style-type: none"> • min. 79% úspěšnost při dosahování 68 specifických cílů programu • min. 77% úspěšnost při 	<p>celkem v 8 oblastech, např.</p> <ul style="list-style-type: none"> • získávání a uplatnění poznatků, podkladů a nástrojů pro koncepční, metodickou a rozhodovací činnost při výkonu státní

		a rozvíjet specifické schopnosti potřebné pro zajištění obranyschopnosti a specifických aspektů bezpečnosti státu a dosažení operačních schopností, které OS ČR potřebuje získat k plnění úkolů vyplývajících z národních a mezinárodních norem, závazků a politicko-vojenských ambicí ČR do roku 2020.		řešení předpokládaných 148 projektů • 190 hlavních a 47 vedlejších výsledků projektů (u každého projektu je očekáván alespoň 1 výsledek)	správy se zaměřením na zvyšování bezpečnosti státu, v oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva a integrovaného záchranného systému, • transfer získaných poznatků, praktická realizace a ověření výsledků VaVaI v praxi, stimulace pracovníků výzkumných organizací k tvorbě poznatků využitelných v inovacích atd.
Národní program udržitelnosti I, 2013-2020 (MŠMT)	Ne	Trvalý rozvoj infrastruktury výzkumných center (resp. projektů nových evropských center excelence, regionálních a dalších typů výzkumných center vybudovaných v ČR v letech 2007-2013 za finanční spoluúčasti ERDF), který podpoří sociální i ekonomický rozvoj regionů, kde tato výzkumná centra působí. Jde o jeden z možných nástrojů ke zvýšení konkurenceschopnosti českého výzkumu.	4 dílčí cíle (kvalitní výsledky VaV, efektivní provoz center, udržení/navýšení počtu pracovních míst, zachování rozšířených/rekonstruovaných kapacit center v užívání pro účely VaVaI)	• cca 50 podpořených výzk. center • výměna zkušeností se zahraničím min. u 20 % výzkumníků, tj. cca 500 osob	• stabilizace podmínek pro systematický výzkum a vývoj v oblastech významných z hlediska budoucího růstu konkurenceschopnosti ČR, • stabilizace a zajištění podmínek pro rozvoj dlouhodobé mezinárodní spolupráce ve VaVaI, • dlouhodobé zajištění strategických partnerství výzkumné a podnikové sféry pro dosažení pokroku ve výzkumu a vývoji a pro implementaci jeho výsledků v inovacích, • posílení interdisciplinarity výzkumu a vývoje, • vytvoření podmínek pro rozvoj lidských zdrojů ve VaVaI a pro horizontální mobilitu výzkumných pracovníků.
Informace – základ výzkumu, 2013-2017 (MŠMT)	Ne	Rozvoj informační infrastruktury a infrastrukturních služeb výzkumu – „Informace jako základní stavební kámen, bez něhož nelze stavět“, tj.	1. Zpřístupnění základních elektronických informačních zdrojů výzkumným organizacím v ČR	Předpokládaná účast: cca 15 příjemců různých typů nebo jejich sdružení.	• zachování kontinuity, rozsahu, oborového pokrytí a aktualizace přístupů k nejnovějším poznatkům VaV, přispívající ke zvýšení

		vytvářet nové výsledky ve VaV.	2. Výzkum, vývoj a podpora implementace uživatelsky přívětivých nástrojů a služeb pro zpřístupňování elektronických informačních zdrojů podpořených z Programu.	<p>Uvedeny nekvantifikované indikátory projektu a programu (počet zpřístupněných EIZ, realizovaných výpůjček, nárůst publikovaných výsledků českých autorů, počet uživatelů z akademické sféry, míra využití a rozsah oborového pokrytí EIZ)</p> <p>Kvantifikované indikátory na úrovni programu: min. 10 celostátních nebo národních licencí klíčových EIZ a min. 100 základních oborových titulů z nyní dostupných EIZ.</p>	<p>efektivita vědecké práce</p> <ul style="list-style-type: none"> • racionální, efektivní a hospodárné využívání EIZ • základ pro evaluaci produktivity výzkumné práce v ČR a její porovnání se světem
Návrat, 2012-2019 (MŠMT)	Ne	Vytvoření podmínek k návratu špičkových pracovníků VaVaI do ČR, stimulovat zájem těchto perspektivních osobností o kvalifikovanou práci v české výzkumné sféře a stimulovat i zájem českých výzkumných organizací o tyto osobnosti.	<ul style="list-style-type: none"> • stimulace a podpora konkrétní a pro český výzkum dlouhodobě perspektivní fyzické osoby k návratu do ČR • stimulace a podpora výzkumné organizace k rozvoji vlastní výzkumné činnosti s možností aktualizace jejího výzkumného zaměření za určitého snížení rizikovitosti takového kroku 	<ul style="list-style-type: none"> • počet podpořených projektů (perspektivních výzkumníků s předchozí zahr. praxí) – min. 30 • podíl úspěšně ukončených projektů (min. 87 %) • počet zahájených projektů mezin. spolupráce (min. 27) • počet uplatněných výsledků (min. 	<ul style="list-style-type: none"> • nové „lidské zdroje pro VaVaI“ pro tvorbu vysoce kvalitních, mezinárodně srovnatelných výsledků, • zlepšení konkurenceschopnosti a kvality českého výzkumného prostředí, • zkvalitnění a zvýšení lidského potenciálu výzkumných pracovišť v ČR, • lepší konkurenceschopnost českých výzkumných pracovišť nejen v rámci ERA, ale i mimo Evropu, • získání vysoce

				377)	kvalifikovaných odborníků, s případnou možností nepřímého vlivu na zvýšení kvality výuky v doktorském studiu
Program na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje „ALFA“, 2011-2016 (TA ČR)	I) Progresivní technologie, materiály a systémy II) Energetické zdroje a ochrana a tvorba životního prostředí III) Udržitelný rozvoj dopravy	Výrazné zvýšení množství a kvality nových poznatků aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje v oblasti progresivních technologií, materiálů a systémů, energetických zdrojů, ochrany a tvorby životního prostředí a udržitelného rozvoje dopravy, které budou aplikovatelné v podobě inovací. Tyto poznatky povedou následně k posílení výkonnosti ekonomických subjektů, růstu konkurenceschopnosti hospodářství a společnosti ČR a zvýšení kvality života jejích obyvatel prostřednictvím rozvoje progresivních technologií, materiálů a systémů, zvyšování kvality životního prostředí a udržitelného rozvoje dopravy.	Podprogram I: 4 specifické cíle Podprogram II: 5 specifických cílů Podprogram III: 5 specifických cílů	1) indikátory realizace programu (min. počet schválených a úspěšně ukončených projektů, min. počet projektů řešených ve spolupráci podniků a VO) 2) indikátory výsledků programu (počet jednotlivých výsledků) 3) indikátor splnění cílů programu (75 %) 4) indikátor motivačního účinku programu (min. podíl neveřejných zdrojů: 30 %)	Podprogram I: 4 očekávané přínosy, např.: <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení kvality, užitných vlastností a bezpečnosti výrobků a služeb Podprogram II: 7 očekávaných přínosů, např.: <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení kvality ovzduší, vody, půdy a horninového prostředí Podprogram III: 5 očekávaných přínosů, např.: <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení bezpečnosti dopravy, zejména silniční
Program veřejných zakázek ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích pro potřeby státní správy „BETA“, 2012-2016 (TA ČR)	Ne	Zdokonalení současných praxí, metodik, regulačních mechanismů, dozorových činností, stejně jako získání nových poznatků, dovedností, služeb, informačních a řídicích produktů a postupů, které budou určeny pro výkon státní správy a povedou k vyšší inovativnosti, tj. ke zvýšení kvality, dovolující zvýšit	Celkem 35 specifických cílů, definovaných zvlášť pro každého z odborných garantů programu (úřadů státní správy). Specifické cíle programu jsou vzhledem k průřezovosti programu členěny dle potřeb příslušných orgánů státní správy (Český báňský	1) indikátory realizace programu (min. počet veřejných zakázek = podpořených projektů, min. počet úspěšných projektů) 2) indikátory výsledků programu 3) indikátor splnění cílů programu	Výsledky programu a jejich aplikace by měly zkvalitnit politiky státu pomocí analýz a podkladových dokumentů promítnutých do nelegislativních i nelegislativních předpisů či strategických dokumentů. Realizace programu by měla také přispět ke snížení vlivu výkyvů hospodářského cyklu na socioekonomický rozvoj ČR (včetně snížení

		udržitelnost a prosaditelnost, a též i ke zvýšení hospodárnosti této činnosti.	úřad, Český úřad zeměměřičský a katastrální, MD, MPSV, MMR, MV, MZV, MŽP, Státní úřad pro jadernou bezpečnost).	(75 %)	negativních vlivů ekonomické krize) a k využití všech pozitivních aspektů globalizace pro sociálně vyvážený hospodářský rozvoj ČR.
Program na podporu aplikovaného společenskovedního výzkumu a experimentálního vývoje „OMEGA“, 2012-2017 (TA ČR)	Ne	Posílení výzkumných aktivit v oblasti aplikovaných společenských věd a uplatnění výsledků těchto aktivit pro zvýšení konkurenceschopnosti České republiky, zvýšení kvality života jejich obyvatel a vyvážený socioekonomický rozvoj společnosti.	Cílem realizace programu bude zvýšit množství aplikací společenskovedního výzkumu a vývoje v praxi a vytvořit výsledky, které umožní realizaci 9 definovaných specifických cílů, např.: <ul style="list-style-type: none"> • Vytvořit a zavést nové postupy pro zefektivnění využitelnosti stávajících veřejných politik na centrální, krajské i místní úrovni; připravit a zajistit nové postupy pro zavedení a uplatňování nových veřejných politik v ČR, v kontextu realizace společných politik EU. • Vytvořit a zavést nové postupy pro prosazení a uskutečňování českých veřejných zájmů. • Připravit a zavést nové postupy pro cílený rozvoj ČR a jejích regionů, pro posílení její pozice v EU v rámci probíhajícího evropského integračního procesu, atd. 	1) indikátory realizace programu (min. počet podpořených úspěšně ukončených projektů, min. počet projektů řešených ve spolupráci podniků a VO) 2) indikátory výsledků programu (počet jednotlivých výsledků) 3) indikátor motivačního účinku programu (min. podíl vlastních zdrojů: 20 %) 4) indikátor splnění cílů programu (min. 80 %)	<ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení efektivity působení veřejných politik v ČR na všech úrovních. • Zvýšení efektivity systému vzdělávání v ČR. • Stanovení priorit a opatření sociální politiky ČR, pro řešení sociálních nerovností, chudoby a sociální exkluze určitých skupin obyvatelstva. • Redukce negativních dopadů populačního vývoje, aktivizace populace seniorů a zvýšení kvality jejich života atd.
Centra kompetence, 2012-2019 (TA ČR)	Ne	Zvýšení konkurenceschopnosti ČR v progresivních oborech s vysokým potenciálem pro uplatnění výsledků VaV v inovacích.	<ul style="list-style-type: none"> • posílení dlouhodobé spolupráce veřejného a soukromého sektoru ve VaVaI; • vytvoření strategických partnerství výzkumné a 	<ul style="list-style-type: none"> • min. počet podpořených projektů (25) • min. počet zapojených subjektů (120) 	<ul style="list-style-type: none"> • Vytvoření příznivých podmínek pro rozvoj dlouhodobé spolupráce veřejného a soukromého sektoru ve VaVaI. • Pozitivní dopad na pokrok

			<p>podnikové sféry pro dosažení pokroku ve VaV a pro implementaci jeho výsledků v inovacích;</p> <ul style="list-style-type: none"> • posílení interdisciplinarity VaV; • vytvoření podmínek pro rozvoj lidských zdrojů ve VaVaI, zejména s důrazem na začínající výzkumné pracovníky; • vytvoření podmínek pro horizontální mobilitu výzkumných pracovníků. 	<ul style="list-style-type: none"> • min. počet nových výsledků VaV (200) • min. počet uplatněných výsledků VaV (120) • min. podíl neveřejných zdrojů (30 %) • min. počet zapojených výzkumníků do 35 let (100) 	<p>ve VaV v perspektivních oborech a na bezprostřední uplatnění výsledků VaV v inovacích.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nalezení nových přístupů a získávání nových poznatků jako základ pro specializaci ČR a růst její konkurenceschopnosti v těchto oblastech. • Rozvoj znalostí a zkušeností výzkumných pracovníků (zejména začínajících) a mobility mezi veřejným a soukromým sektorem.
Inovační vouchery 2011-2012 (Liberecký kraj)	Ne	Podpořit a rozšířit smluvní spolupráci a transfer znalostí mezi poskytovateli znalostí a malými a středními podniky v regionu. Na jedné straně bude lépe využít inovační potenciál firem, na druhé straně se zefektivní komercializace výzkumu vysokých škol a dalších poskytovatelů znalostí	Ne	Ne	Ne
Inovační vouchery (Karlovarský kraj)	Ne	Nastartování spolupráce mezi podnikateli a poskytovateli znalostí, rozšíření povědomí o potřebě inovací, výzkumu a vývoje pro růst firem, motivace zavádění inovací mezi podnikateli a tím posilování jejich pozice na trhu.	Ne	Ne	Ne
Inovační vouchery 2011 (Královéhradecký kraj)	Ne	Podpořit a rozšířit smluvní spolupráci a transfer znalostí mezi poskytovateli znalostí a malými a středními podniky v regionu. Na jedné straně bude lépe využít inovační potenciál firem, na druhé straně se zefektivní komercializace výzkumu	Ne	Ne	Ne

		vysokých škol a dalších poskytovatelů znalostí.			
--	--	--	--	--	--

4 Hodnocení realizace programů VaVaI

U všech sledovaných národních programů jsou definovány **formy očekávaných výsledků**, přičemž u programů TAČR jsou podporovány projekty odůvodněně předpokládající vytvoření alespoň jednoho výsledku ze seznamu odlišného pro každý program. Také u programu Ministerstva obrany je u každého realizovaného projektu požadováno vytvoření alespoň jednoho z definovaných hlavních výsledků (v programu jsou rovněž definovány vedlejší výsledky). U programu Informace – základ výzkumu nejsou, vzhledem ke specifičnosti výstupů tohoto programu definovány požadované výsledky dle Rejstříku informací o výsledcích jako u ostatních sledovaných programů. Na úrovni programu je očekáváno vytvoření minimálně 10 celostátních nebo národních licencí klíčových elektronických informačních zdrojů (EIZ) a minimálně 100 základních oborových titulů z nyní dostupných EIZ. Projekty budou v tomto programu hodnoceny podle indikátorů, které jsou v programu sice definovány (počet zpřístupněných EIZ, realizovaných výpůjček, nárůst publikovaných výsledků českých autorů, počet uživatelů z akademické sféry, míra využití a rozsah oborového pokrytí EIZ), které zde však již nejsou kvantifikovány.

Krajské programy nijak nedefinují formy očekávaných výsledků. Pouze přinášejí přehled hlavních aktivit VaV, na jejichž nákup je možné získat veřejnou podporu.

Na rozdíl od formy očekávaných výsledků se sledované národní programy příliš nezabývají otázkou **užití výsledků VaVaI**. Vůbec tato otázka není rozvedena v programech Centra kompetence, Národní program udržitelnosti I, Návrat a Obranný aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a inovace. V programech ALFA, OMEGA a Informace – základ výzkumu jsou alespoň uvedeni primární uživatelé výsledků. V programu Komplexní udržitelné systémy v zemědělství je uvedena pouze zmínka o povinnosti uzavření smlouvy s uživateli v případě aplikovaných výsledků a vyhodnocení přínosů těchto výsledků. Krátký text je věnován předpokládanému užití výsledků pouze v programu BETA, kde ovšem výsledky výzkumu vznikají přímo na zakázku určených státních institucí, na základě jejich definovaných potřeb.

Krajské programy opět nijak neupravují problematiku užití výsledků VaVaI, pouze uvádějí, že výsledky mají napomoci rozvoji konkurenceschopnosti.

Způsob hodnocení a výběru projektů je uveden u všech programů jak národních, tak i krajských. Jejich popis se však dosti různí. Programy TAČR obsahují poměrně detailní popis způsobu hodnocení a výběru projektů, včetně hodnotících kritérií. Na druhou stranu program Návrat (MŠMT) obsahuje pouze stručný přehled hodnotících kritérií. Způsob hodnocení a výběru projektů krajských programů se svým rozsahem, strukturou i obsahem výrazněji neodlišuje od národních programů.

Větší rozdíly mezi národními a krajskými programy panují u způsobu průběžného hodnocení programů. Zatímco národní programy jasně stanovují způsob průběžného hodnocení projektů, krajské nic takového neuvádějí. Absenci způsobu průběžného hodnocení u krajských programů lze v první řadě spatřovat v poměrně krátké době realizace projektů, kdy nějaké průběžné hodnocení ztrácí smysl a pro všechny zúčastněné strany by představovalo jen zbytečný byrokratický úkon.

V monitorování programu jsou opět zřejmé výrazné rozdíly mezi krajskými a národními programy. Národní programy popisují způsob monitorování a uvádějí monitorovací ukazatele pro jednotlivé projekty (programy MŠMT či Centra kompetence) či pro celý

program (programy TAČR). Krajské programy s nějakým způsobem monitorování nepočítají. Příčina nejspíše pramení ze skutečnosti, že krajské programy jsou připravovány a vyhlašovány jen na období jednoho roku a jsou realizovány jen jednou veřejnou soutěží. Místo ročního monitorování tak může být využito spíše závěrečné vyhodnocení programu.

Součástí programů by také měla být jejich evaluace. Způsob evaluace programů je v jednotlivých programech popsán různě. Poměrně detailně je popsána evaluace programu MZe Komplexní udržitelné systémy v zemědělství 2012-2018, která evaluaci rozděluje do dvou etap. První etapa je realizována po ukončení všech projektů, kdy nastává vyhodnocení z hlediska splnění cílů, dosažených výsledků a očekávaných přínosů. Druhá etapa následuje po pěti letech od ukončení řešení všech projektů a věnuje se zjištění skutečných ekonomických a jiných přínosů. Programy MŠMT Návrat a Národní program udržitelnosti I a programy TAČR uvádějí pouze evaluace projektů. Krajské programy problematiku evaluací nijak nestanovují.

Tab. č. 2: Přehled způsobu realizace programu

Program	Forma očekávaných výsledků	Uvedení užití výsledků	Způsob hodnocení a výběru projektů	Způsob průběžného hodnocení projektů	Monitorování	Evaluace
Komplexní udržitelné systémy v zemědělství 2012-2018 (MZe)	min. 2 aplikované výsledky* (patenty, užité vzory, ověřené technologie, odrůdy, léčebné postupy, certifikované metodiky) + min. 1 výsledek druhu J (článek v odborném periodiku) * min. 1 u podprogramu III	U aplikovaných výsledků musí být uzavřeny smlouvy s uživateli a musí být vyhodnoceny jejich přínosy (platí u podprogramů I a II).	Uveden způsob a kritéria hodnocení	Každoročně (Periodická zpráva)	Sledování kvantifikovaných indikátorů programu (viz Kvantifikace cílů)	1. etapa – po ukončení řešení všech projektů (2019) – vyhodnocení z hlediska realizace, splnění cílů, výsledků a očekávaných přínosů 2. etapa – do 5 let po ukončení realizace programu – vyhodnocení z hlediska dosažených výsledků a prokazatelně dosažených skutečných ekonomických aj. přínosů
Obranný aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a inovace 2011-2017 (MO)	Hlavní – certifikované metodiky a postupy, software, výzkumné zprávy, ověřené technologie, prototypy, funkční vzorky, patenty, průmyslové vzory Vedlejší – články v odborných periodikách, knihách a sbornících	Neuvedeno	Uveden způsob a kritéria hodnocení	výroční oponentní řízení projektů, kontrolní dny, finanční kontroly, hodnocení projektů z hlediska naplnění kritérií pro návrhy projektů	Na základě kvantifikovaných indikátorů programu (viz Kvantifikace cílů)	Rozsah a kvalita výsledků v jednotlivých tematických oblastech, korespondence výsledků s požadavky AČR, NATO a EU, potvrzená využíváním výsledků uživateli
Národní program udržitelnosti I, 2013-2020 (MŠMT)	1. Nové výsledky VaVaI vytvářené pod vedením členů řešitelského týmu v rámci výzkumné spolupráce výzk. centra: ročně nejméně 5 nových unikátních výsledků typu J (článek v odborném periodiku) nebo B (odborná kniha); 2. Nové unikátní výsledky, dosažené členy řešitelského týmu a uplatněné v RIV výhradně jako výsledek projektu:	Neuvedeno	Uveden způsob a dvě skupiny kritérií hodnocení	První průběžné hodnocení po 12 měsících řešení projektu – zejména na základě plnění indikátorů projektu a cílů programu (indikátory budou upřesněny v zadávací dokumentaci veřejné zakázky). Příjemce dále předloží návrh upřesňující řešení projektu v dalším období.	Monitoring projektů - průběžné a závěrečné monitorovací zprávy předkládané příjemcem, příp. kontroly na místě – sledování souladu prací na projektu s plánovaným harmonogramem a souladu využití	Uvedeno pouze hodnocení projektů: Průběžné hodnocení (24 měsíců od zahájení projektu) a závěrečné hodnocení. Průběžné hodnocení: dosažené výsledky, průběh plnění monitorovacích indikátorů, využití infrastruktury pro VaVaI, mezinárodní spolupráce a spolupráce s veřejným a soukromým sektorem, soulad činnosti výzk. centra se schváleným harmonogramem prací,

	<p>min. 1 nový unikátní výsledek typu J nebo B na 1 výzk. pracovníka ročně (min. pak 10 výsledků za výzk. centrum ročně) a 5 výsledků typu P (patent) nebo 5 výsledků typu Z (odrůda, plemeno) nebo 10 výsledků typu N (certifikovaná metodika, léčebný postup) za celou dobu řešení projektu;</p> <p>3. Prokázaná mezinárodní spolupráce i spolupráce s veřejným a soukromým sektorem ve VaVaI (min. 5 úspěšně zakončených projektů s dobou trvání min. 1 rok a s uplatněnými společnými výsledky). Sledována bude rovněž mobilita výzk. pracovníků a rozsah společných výzk. projektů.</p>				<p>prostředků s plánovaným rozpočtem</p> <p>projektu, plnění povinností o předávání informací</p> <p>do IS VaVaI.</p>	soulad využití prostředků s plánovaným rozpočtem, řízení lidských zdrojů aj.
Informace – základ výzkumu, 2013-2017 (MŠMT)	Na úrovni programu: min. 10 celostátních nebo národních licencí klíčových EIZ a min. 100 základních oborových titulů z nyní dostupných EIZ.	Uvedení pouze uživatelé výsledků – VO, odborná veřejnost	Uveden způsob a kritéria hodnocení	Výsledky statistických analýz k využívání EIZ budou povinně ročně zveřejňovány současně s anotací realizovaných projektů a jejich výsledků na internetových stránkách projektů nebo příjemců dotací.	Každoroční sledování a vyhodnocování indikátorů na úrovni projektů, týkajících se využívání výsledků (zpřístupněných EIZ)	Pouze stručně – podkladem pro kvalitativní vyhodnocení úspěšnosti programu bude monitoring na úrovni projektů
Návrat, 2012-2019 (MŠMT)	Projekt může být ukončen úspěšně jen v případě, že bylo uplatněno alespoň 14 bodovatelných výsledků ve VaVaI, byl zahájen alespoň jeden projekt mezinárodní spolupráce ve VaVaI a byl s klíčovou osobou, jejíž návrat	Neuvedeno	Stručně uvedena kritéria hodnocení	Na základě každoroční průběžné zprávy, příp. kontrol na místě	Monitoring projektů - roční vyhodnocení a kontrola plnění stanovených cílů – na základě průběžné zprávy, příp. kontroly na	Uvedeno pouze hodnocení projektů: Vyhodnocení po ukončení projektu nebo po 2 letech v případě pětiletých projektů (příp. při zjištění nesouladu z monitoringu) – na základě podrobné průběžné nebo závěrečné zprávy a kontrolou na místě nebo v oponentním

	<p>ze zahraničí byl předmětem podpory, sjednán pracovní právní vztah nejpozději dnem zahájení projektu a na období nejméně o 1 kalendářní rok přesahující termín ukončení řešení projektu.</p> <p>Očekávané bodovatelné výsledky jsou řazeny do několika kategorií:</p> <ul style="list-style-type: none"> • články v odborném periodiku (J) • odborné knihy a kapitoly v odborných knihách (B, C) • články ve sborníku (D) • patenty či jiné výsledky chráněné podle zvláštních právních předpisů (P) • další aplikované výsledky 				<p>místě (soulad prací na projektu s plánovaným harmonogramem, soulad využití prostředků s plánovaným rozpočtem) a plnění povinností o předávání informací do IS VaVaI</p> <p>Roční monitorování plnění indikátorů programu (viz Kvantifikace cílů)</p>	<p>řízení.</p> <p>Hlubkové vyhodnocení řešených projektů – posouzení fungování vytvořeného mikrotýmu pod vedením klíčové osoby, kvality dosahovaných výsledků a jejich uplatňování, kvality a intenzity mezinárodních kontaktů</p>
<p>Program na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje „ALFA“, 2011-2016 (TA ČR)</p>	<p>Podporovány pouze projekty, které odůvodněně předpokládají dosažení alespoň jednoho z následujících druhů výsledků:</p> <p>P – Patent</p> <p>Z – poloprovoz, ověřená technologie</p> <p>F – výsledky s právní ochranou (užitný vzor, průmyslový vzor)</p> <p>G – technicky realizované výsledky (prototyp, funkční vzorek)</p> <p>N – certifikované metodiky a postupy vč. specializovaných map s</p>	<p>U každého podprogramu jsou uvedeni primární uživatelé výsledků (především podniky v určitém sektoru).</p>	<p>Uveden způsob a podrobná kritéria hodnocení, vč. ověření existence návrhu smlouvy mezi příjemcem a navrhovanými dalšími účastníky, potvrzující účinnou spolupráci mezi VO a podnikem</p>	<p>Průběžné roční hodnocení na základě průběžné zprávy, příp. kontroly na místě – sledování plnění cílů a harmonogramu projektu, jakož i předávání informací do IS VaVaI.</p>	<p>Sledování plnění indikátorů programu uvedených u Kvantifikace cílů.</p>	<p>Uvedeno pouze hodnocení projektů (ex-post):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hodnocení v závěrečné zprávě • Hodnocení praktických dopadů projektu – předložení smlouvy o využití výsledků a popis plánu implementace dosažených výsledků do praxe v závěrečné zprávě. Do 3 let od ukončení projektu jsou příjemci povinni sdělit poskytovateli konkrétní praktické dopady realizace výsledků projektu. • Hodnocení splnění podmínek stanovené zákonem – předávání informací do IS VaVaI <p>Vyhodnocení programu není samostatně uvedeno, zřejmě navazuje na závěrečný monitoring programu.</p>

	odborným obsahem R – software					
Program veřejných zakázek ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovací pro potřeby státní správy „BETA“, 2012-2016 (TA ČR)	Podporovány pouze projekty, které odůvodněně předpokládají dosažení alespoň jednoho z následujících druhů výsledků: H – výsledky promítnuté do právních předpisů a norem, směrnic a předpisů nelegislativní povahy, schválených strategických a koncepčních dokumentů F – výsledky s právní ochranou (užitný vzor, průmyslový vzor) G – technicky realizované výsledky (prototyp, funkční vzorek) N – certifikovaná metodika, specializovaná mapa R – software P – patent V – výzkumná zpráva Z – poloprovoz, ověřená technologie	Vytváření modelů, novel právních norem a strategií pro aktuální politiku státu, v národním i evropském kontextu (např. hospodářskou či sociální). Návrh metod vyhodnocování účinnosti těchto politik a strategií k získání zpětné vazby a tvorba podkladů pro budoucí směřování politik v rámci zkvalitnění výkonu státní správy a efektivní alokace veřejných prostředků.	1. kritéria hodnocení výzkumných potřeb jednotlivých garantů 2. komplexní hodnocení kvality a ekonomické výhodnosti nabídek	Pravidelné průběžné hodnocení využití poskytnutých prostředků, soulad s cíli zakázky a s cíli projektu, plnění harmonogramu prací, předávání informací do IS VaVaI – na základě předložené průběžné zprávy, příp. kontrol na místě. Rovněž budou prováděny finanční kontroly hospodaření s veřejnými prostředky. Uvedena kritéria pro hodnocení výsledků projektů a jejich uplatnitelnosti.	Sledování plnění indikátorů programu uvedených u Kvantifikace cílů.	Vyhodnocení programu není samostatně uvedeno, zřejmě navazuje na závěrečný monitoring programu.
Program na podporu aplikovaného společenského výzkumu a experimentálního vývoje „OMEGA“, 2012-2017 (TA ČR)	Podporované projekty budou obsahovat alespoň jeden z níže uvedených výsledků: N – certifikované metodiky a postupy, vč. specializovaných map R – software H – výsledky promítnuté do právních předpisů a norem a	Uvedení uživatelé výsledků: organizační složky státu, územně samosprávné celky a veřejné či soukromé subjekty, které budou výsledky	Uveden způsob a podrobná kritéria hodnocení	Pravidelné průběžné hodnocení využití poskytnutých prostředků, soulad s cíli zakázky a s cíli projektu, plnění harmonogramu prací, předávání informací do IS VaVaI – na základě předložené průběžné zprávy, příp. kontrol na	Sledování plnění indikátorů programu uvedených u Kvantifikace cílů.	Uvedeno pouze hodnocení projektů (ex-post): • Hodnocení v závěrečné zprávě • Hodnocení praktických dopadů projektu – předložení smlouvy o využití výsledků a popis plánu implementace dosažených výsledků do praxe v závěrečné zprávě. Do 2 let od ukončení projektu jsou příjemci povinni sdělit poskytovateli konkrétní praktické dopady realizace

	do směrnic a právních předpisů nelegislativní povahy V – výzkumná zpráva	využívat na základě uzavřené smlouvy		místě. Rovněž budou prováděny finanční kontroly hospodaření s veřejnými prostředky.		výsledků projektu. • Hodnocení splnění podmínek stanovené zákonem – předávání informací do IS VaVaI Vyhodnocení programu není samostatně uvedeno, zřejmě navazuje na závěrečný monitoring programu.
Centra kompetence, 2012-2019 (TA ČR)	Podporovány pouze projekty, které odůvodněně předpokládají dosažení alespoň jednoho následujících druhů výsledků: P – Patent Z – poloprovoz, ověřená technologie F – výsledky s právní ochranou (užitný vzor, průmyslový vzor) G – technicky realizované výsledky (prototyp, funkční vzorek) N – certifikované metodiky a postupy vč. specializovaných map R – software	Neuvedeno	Uveden způsob a kritéria hodnocení	<ul style="list-style-type: none"> • Hlubkové hodnocení projektů (pravidelně jednou za 2 roky) - posouzení naplňování strategické výzkumné agendy a cílů programu – na základě průběžné zprávy a kontroly na místě. • hodnocení návrhů na řešení projektů v dalším období – nejpozději po 42 měsících řešení projektu. 	Monitoring projektů - roční vyhodnocení a kontrola plnění stanovených cílů – na základě průběžné zprávy, příp. kontroly na místě (soulad prací na projektu s plánovaným harmonogramem, soulad využití prostředků s plánovaným rozpočtem) a plnění povinností o předávání informací do IS VaVaI. Monitoring programových indikátorů (viz Kvantifikace cílů).	Hodnocení výsledků a dopadů ukončených projektů na základě závěrečné zprávy. Hodnocení výsledků – na základě závěrečné zprávy, uzavřené smlouvy o využití výsledků a kontroly na místě. Hodnocení dopadů – na základě plánu implementace dosažených výsledků v praktických aplikacích a příjemcem předložené strategie rozvoje budoucí spolupráce mezi partnery projektu. Do 3 let od ukončení projektu budou příjemci podpory povinni sdělit poskytovateli konkrétní praktické dopady realizace výsledků projektu. Hodnocení celkové výkonnosti a úspěšnosti na základě programových indikátorů (viz Kvantifikace cílů).
Inovační vouchery 2011-2012 (Liberecký kraj)	Ne	neuvedeno	Uveden způsob a kritéria hodnocení	nestanoveno	nestanoveno	nestanoveno
Inovační vouchery (Karlovarský kraj)	Ne	neuvedeno	Uveden způsob a kritéria hodnocení	nestanoveno	nestanoveno	nestanoveno
Inovační vouchery 2011 (Královéhradecký	Ne	neuvedeno	Uveden způsob a kritéria hodnocení	nestanoveno	nestanoveno	nestanoveno

kraj)						
-------	--	--	--	--	--	--

5 Hodnocení přípravy programů VaVaI – využívání doplňkových analýz a studií

Základním dokumentem, na který se odkazují všechny sledované programy, je zákon č. 130/2002 Sb. Zákon však nelze považovat za nějakou podkladovou analýzu či studii, protože se jedná o závazný dokument, závaznou normu, která byla vypracována na obecné úrovni s cílem vytvořit obecné podmínky pro poskytování veřejné podpory VaVaI. Oproti zákonu jsou podkladové analýzy a studie spíše dokumenty, jejichž cílem je poskytnout informace pro efektivnější zacílení programů, vhodnější stanovení podporovaných aktivit, uznatelných nákladů, vymezení příjemců, stanovení vhodné formy podpory (finančních nástrojů) a ro efektivnější řízení programu.

Jako podkladové studie a analýzy mohou sloužit různé dokumenty. Může se jednat o specifické studie vypracované přímo pro přípravu programu, stávající studie poskytovatele připravené pro různé účely, národní studie či koncepce a mezinárodní strategie a koncepce. Jejich závaznost je různá. Od naprosto nezávazných studií až po národní a mezinárodní strategie a koncepce, jejichž využití, zapracování do programů, je v řadě případů povinné.

Závazné mezinárodní strategie a koncepce (jedná se zejména o politiky, koncepce a strategie EU) využívají programy Komplexní udržitelné systémy v zemědělství 2012-2018, Obranný aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a inovace 2011-2017, Národní program udržitelnosti I a Návrat. Tyto programy zapracovávají závěry společných evropských politik příp. Severoatlantické aliance. Poněkud překvapivě ostatní programy neuvádějí, že by vycházely ze společných evropských politik, přestože by z nich vycházet měly a dokonce jsou s nimi v souladu. Patrně se může jednat o opomenutí je uvést do znění programu.

Dalšími mezinárodními podklady jsou zahraniční dobré praxe. Jejich využití se opírá o zákon č. 130/2002 Sb., který v § 5 odst. 2 písm. d uvádí, že návrh programu obsahuje srovnání se současným stavem v ČR a v zahraničí. Využití zahraničních dobrých praxí explicitně uvádějí programy Informace – základ výzkumu, Návrat, ALFA a OMEGA. Ostatní programy zahraniční dobré praxe neuvádějí, přestože např. v programu Centra kompetence byly využity. Podobně krajské programy inovačních voucherů jsou inspirovány podobnými zahraničními programy.

Z národních koncepcí by měly vycházet všechny národní programy, už jen z toho důvodu, že představují nástroj implementace resortních koncepcí VaVaI. Využití národních koncepcí uvádějí programy Obranný aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a inovace 2011- 2017, Národní program udržitelnosti I, Informace – základ výzkumu, BETA a OMEGA. Ostatní programy využití národních koncepcí neuvádějí.

Poskytovatelé podpory VaVaI (jednotlivé odbory resortů) mohou zpracovávat či nechávat si zpracovávat různé analytické a jiné dokumenty hodnotící vývoj problematiky, která je v gesci poskytovatele. Tyto dokumenty také mohou být využívány pro efektivnější zaměření programů. Využití tohoto druhu dokumentů je uvedeno s výjimkou programů TAČR u všech národních i regionálních programů (v jejich případě se jedná o analytickou část programu rozvoje kraje nebo regionální inovační strategie). U programů TAČR nejsou uvedeny ani využity z důvodu krátké existence agentury a skutečnosti, že analytické zázemí bylo teprve budováno.

Specifickým materiálem poskytovatele je zpráva z hodnocení předchozích programů. Protože hodnocení ukončených programů v řadě případů nabývá pouze formální povahy, je diskutabilní, do jaké míry jsou takové zprávy pro vhodné zaměření programu využitelné. Přesto programy MŠMT uvádějí jejich využití. Ostatní programy neuvádějí, že by z předchozích programů vycházely.

Posledním typem podkladů jsou studie vytvořené přímo pro potřeby přípravy programu. Využití tohoto typu dokumentu žádný program neuvádí. Jisté je, že pro přípravu programu Centra kompetence bylo zpracováno dílčí vyhodnocení programu MŠMT Výzkumná centra, na který program Centra kompetence určitým způsobem navázal.

Tab. č. 3: Přehled využívání podkladových studií a analýz

Program	Využití specifických studií/podkladů vytvořených přímo pro přípravu programu	Využití existujících studií/podkladů poskytovatele	Využití národních studií/koncepcí	Využití mezinárodních strategií/koncepcí/podkladů
Komplexní udržitelné systémy v zemědělství 2012-2018 (MZe)	Ne	Ano	Ano	Ano (Společná zemědělská politika EU, Lesnická strategie EU [COM (2005) 84], Evropský plán zemědělského výzkumu [COM (2008) 862], Přizpůsobení se změně klimatu: směřování k evropskému akčnímu rámci [COM (2009) 147], Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu změna klimatu a zemědělství v Evropě [2009/C 27/14])
Obranný aplikovaný výzkum, experimentální vývoj a inovace 2011-2017 (MO)	Ne	Ano Vojenská strategie ČR (2008), Transformace resortu MO (2007), Dlouhodobá vize resortu MO (2008), Plán rozvoje operačních schopností OS ČR na roky 2012 – 2018 (2009), Katalog požadovaných operačních schopností AČR 2018, Koncepce VaV MO	Ano Národní politika výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009 – 2015, Meziresortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje do roku 2015, Koncepce mezinárodní spolupráce ve výzkumu a vývoji ČR do roku 2015, programy bezpečnostního VaVaI MV	Ano Analýza oblastí nedostatečnosti NATO (NATO 2009 BI-SC Priority Shortfall Areas)
Národní program udržitelnosti I, 2013-2020 (MŠMT)	Ne	Ano ukončené programy MŠMT na podporu výzkumných center (Posílení výzkumu na vysokých školách 1996-2000, Výzkumná centra 2000-04, Centra základního výzkumu 2005-11, Výzkumná centra 2005-11 (NPV))	Ano Národní program reformy České republiky 2011, Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky pro období let 2012 až 2020, Národní inovační strategie České republiky	Ano Sdělení EK „Europe 2020 Flagship Initiative - Innovation Union“ [COM (2010) / 546], Mezinárodní audit výzkumu, vývoje a inovací v ČR, OECD Science, Technology and Industry Outlook (OECD 2010), Integrating Science & Technology into Development Policies: An International Perspective (OECD 2007)
Informace – základ výzkumu, 2013-2017	Ne	Ano	Ano	Ano

(MŠMT)		Ukončené programy MŠMT – Informační zdroje pro výzkum 2000-03, Informační infrastruktura výzkumu 2004-08 (NPV), vyhodnocení programu Informační zdroje pro výzkum 2009-11, výzva 4.3. „Vybavení odborných vědeckých a oborových knihoven“ – OP VaVpI	konsorcia pro získání a sdílení elektronických informačních zdrojů fungující v ČR	příklady dobré praxe – řada konsorcií pro získání a sdílení elektronických informačních zdrojů v Evropě i ve světě, v čele s ICOLC (International Coalition of Library Consortia)
Návrat, 2012-2019 (MŠMT)	Ne	Ano vyhodnocení programu Podpora začínajících pracovníků výzkumu 2003-07 (NPV)	Ano Národní politika VaVaI ČR na léta 2009-2015	Ano Rozhodnutí Evropské rady o založení ERA a Lisabonské strategie (2000), Zelená kniha o ERA: Nové perspektivy (2007), Závěry Rady EU pro konkurenceschopnost (2008, 2009), Sdělení EK „Europe 2020 Flagship Initiative - Innovation Union“ [COM (2010) / 546], příklady dobré praxe (např. program INCO, který byl pilotním projektem 6. RP, Marie Curie Actions 7. RP, příklady podpory mobility v jednotlivých evropských i mimoevropských státech)
Program na podporu aplikovaného výzkumu a experimentálního vývoje „ALFA“, 2011-2016 (TA ČR)	Ne	Ne	Ne	Ano Zahraniční příklady dobré praxe – aktivity a nástroje zahraničních agentur na podporu aplikovaného výzkumu
Program veřejných zakázek ve výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích pro potřeby státní správy „BETA“, 2012-2016 (TA ČR)	Ne	Ne	Ano Program vychází z koncepčních dokumentů příslušných odborných garantů (9 orgánů státní správy)	Ano zahraniční dobrá praxe – slovinský program na podporu výzkumných potřeb pro využití ve státní správě (Targeted Research Programmes); rezoluce vydávané Mezinárodní asociací geodézie (IAG), evropské směrnice aj.
Program na podporu aplikovaného společenskovědního výzkumu a	Ne	Ne	Ano Národní politika výzkumu, vývoje	Ano Zahraniční příklady dobré praxe – podobné programy na Slovensku, v Rakousku, ve Finsku, v Japonsku

experimentálního vývoje „OMEGA“, 2012-2017 (TA ČR)			a inovací ČR na léta 2009 – 2015, Priority aplikovaného výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009 – 2011	
Centra kompetence, 2012-2019 (TA ČR)	Ne	Ne	Ne	Ne
Inovační vouchery 2011-2012 (Liberecký kraj)	Ne	Ano, Strategie rozvoje Libereckého kraje, Regionální inovační strategie Libereckého kraje	Ne	Ne
Inovační vouchery (Karlovarský kraj)	Ne	Ano, Strategie rozvoje konkurenceschopnosti Karlovarského kraje	Ne	Ne
Inovační vouchery 2011 (Královéhradecký kraj)	Ne	Ano, Program rozvoje kraje, Regionální inovační strategie	Ne	Ne

6 Závěry a doporučení

Jednou z nejvýznamnějších, ne-li nejvýznamnější, strategickou „surovinou“ dneška jsou informace. Jejich vytváření, zpracování a využívání rozhoduje o úspěchu či neúspěchu států (ekonomik), společností jako celku, jednotlivců, ale i jednotlivých činností, jakými jsou i programy VaVaI. **Programy založené na kvalitní informační základně dokáží plně postihnout řešenou problematiku, navrhnout vhodné podpůrné nástroje a vést k maximálně efektivnímu splnění cílů a dosažení celospolečenských přínosů.** Na druhou stranu programy, které nevycházejí z podpůrných informací (analýz, studií, statistických dat apod.), nemusí vést k požadovanému cíli, ale jen k neefektivní distribuci finančních prostředků.

Využívání podkladových dokumentů při tvorbě programů VaVaI je velmi rozšířené ve vyspělých zemích EU. V těchto zemích je využívání podpůrných analýz a studií nedílnou součástí přípravy a řízení programů (policy life cycle). Dobrým příkladem může být britský systém komplexního hodnocení programů ROAMEF¹ (viz box č. 1), který mj. vyžaduje řádné odůvodnění programu a jeho cílů. Právě pro tyto aktivity jsou připravovány a využívány různé ad-hoc analýzy, statistická data a zprávy z evaluace předchozích či příbuzných programů. Jeho součástí je také důsledná ex-ante evaluace programů přispívající k jejich vyšší efektivitě a transparentnosti.

Box č. 1: Systém ROAMEF

Britské ministerstvo pro podnikání a zlepšení regulací vyžaduje u všech nových programů na podporu výzkumu jednotně strukturovaný formát návrhu obsahující odůvodnění programu, jeho cíle, způsob výběru projektů, způsob monitorování průběhu programu, a způsob závěrečného hodnocení – tzv. ROAME, nebo také nově označované jako ROAMEF. Tento koncept stanovil, že všechny návrhy nových programů musí být schopny vysvětlit svojí existenci (odůvodnění - **R**ationale – důvody pro intervenci ve smyslu přínosů a vyjasnění, proč aktivity nemohou být vyřešeny jen za pomoci tržních sil), cíle (**O**bjectives – objasnění cíle a poskytnutí porovnání a indikátory, podle nichž bude program vyhodnocován), přínést popis hodnocení (**A**ppraisal – jedná se především o způsob výběru projektů a výběrová kritéria. Ta musí být konzistentní s celkovým odůvodněním, zaměřením a cíli programu), monitorování (**M**onitoring – pro sledování vývoje a průběhu programu zejména ve vztahu k jednotlivým projektům. Obvykle také zahrnuje nastavení sledování průběhu programu jako celku) a evaluace (**E**valuation – předběžný plán pro hodnocení programu), F vyjadřuje „Feedback“.

ROAME pokrývá celý cyklus přípravy a realizace politiky či programu. Příprava politiky začíná s jasným a podloženým (statisticky, analýzami apod.) odůvodněním pro intervenci veřejných prostředků a snaží se zodpovědět na otázky:

- Jaký problém vyřeší intervence?
- Jsme si jisti tím, zda intervence je nejlepším řešením problému?

Po jasném porozumění problému následuje stanovení a zhodnocení specifických a měřitelných cílů, kterých má intervence dosáhnout. Pro zvážení různých možností dosažení identifikovaných cílů se využije posouzení. Je klíčem ke stanovení nejlepšího zaměření podpory. Následuje implementace politiky, v jejím průběhu se provádí monitorování postupu, průběhu a efektivity intervence. Politika by měla být předmětem evaluace, která poskytuje zpětnou vazbu o úspěchu politiky a vytváří podklady pro její úpravu či tvorbu navazující politiky.

¹ <http://www.education.gov.uk/rsgateway/DB/STA/t000999/eco01-2005.pdf>

Z jednotlivých částí konceptu je zřejmé, že tvorba a realizace politiky VaVaI a jejích programů je založena na důkladném využívání analýz, evaluací, benchmarkingu a zapojování celého spektra aktérů.

Zahraniční poskytovatelé veřejné podpory VaVaI často disponují specializovanými evaluačně-analytickými pracovišti, jejichž náplní práce je kromě vlastních evaluací programů připravovat analýzy a studie využitelné pro tvorbu a efektivní řízení programů. Taková pracoviště existují např. v agenturách Tekes² nebo VINNOVA³.

V neposlední řadě v některých zahraničních zemích existují specializované instituce či platformy mapující a predikující technologický rozvoj v různých oblastech jejich práce jsou posléze využívány při tvorbě koncepcí, politik a programů VaVaI a při jejich evaluaci. Příkladem může být britský Technology Strategy Board⁴, německý Forschungsdialog Futur⁵ nebo rakouská platforma Fteval⁶ (viz box č. 2).

Box č. 2: Zahraniční instituce poskytující informace pro tvorbu programů

Technology Strategy Board

Technology Strategy Board byl založen v roce 2004 původně jako poradní orgán tehdejšího ministerstva průmyslu a obchodu (Department of Trade and Industry). Od ledna 2007 působí jako výkonná mimoresortní veřejná instituce, jejímž úkolem je stimulovat technologické inovace v oblastech důležitých pro hospodářský růst a konkurenceschopnost. Vytvořil koncept inovačních platforem, který vedl ke vzniku pěti platforem v klíčových technologických oblastech. Pro ČR je inspirativní zejména přímý dopad analytické činnosti na rozvoj inovačních platforem a na poskytování státní finanční podpory kolaborativním výzkumným projektům. Těsná vazba mezi analytickou a koordinační činností urychluje a zjednodušuje uplatnění analytických výsledků v praxi a přispívá k větší flexibilitě výzkumného a inovačního procesu.

Forschungsdialog Futur

Iniciativa Forschungsdialog Futur je součástí procesu iniciovaného Ministerstvem školství a výzkumu zaměřeného na průběžné vypracování výhledových studií o technologickém rozvoji. Tento proces technologického foresightu má v Německu dlouhodobou tradici. Technologický foresight představuje kontinuální proces, jehož výsledky jsou průběžně zapracovávány do strategických dokumentů německé inovační politiky. Na základě výsledků jsou připravována konkrétní podpůrná opatření na financování perspektivních oblastí německého výzkumu.

Fteval

Platforma pro evaluaci výzkumných a technologických politik je tvořena expertní skupinou, která byla sestavena v roce 1996. Tato platforma vznikla poté, co několik expertních studií ukázalo potřebu integrace evaluačních aktivit v oblasti výzkumných a technologických politik a současně potřebu rozvoje metodických, procedurálních a instrumentálních aspektů evaluace. Jedním z hlavních úkolů je tvorba evaluačních

² <http://www.tekes.fi/en/community/Home/351/Home/473/>

³ <http://www.vinnova.se/en/>

⁴ <http://www.innovateuk.org/>

⁵ <http://www.bmbf.de/de/6502.php>

⁶ <http://www.fteval.at/en/platform/>

standardů s cílem přispět ke kultivaci a zkvalitnění evaluačních projektů, programů a institucí v rakouském politickém prostředí.

Z provedeného hodnocení programů VaVaI je zřejmé, že **ČR za vyspělými zeměmi EU výrazně zaostává ve využívání podkladových studií a dokumentů pro tvorbu programů VaVaI**. Programy (zejména národní) vycházejí sice z mezinárodních a národních strategií a koncepcí, ale obecné zaměření těchto dokumentů nepostačuje k tomu, aby finanční prostředky byly využity efektivně a umožnily dosažení cílů a celospolečenských přínosů s maximální efektivitou. **Značné rezervy panují ve využívání resortních studií, ad-hoc studií připravených pro tvorbu nového programu, zpráv z evaluací programů a statistických dat.**

Absence vhodných informací se projevuje např. ve velice obecném vymezení cílů programů, v nedostatečném odůvodnění programu či evaluaci programů (pro ni často nejsou stanoveny vhodné indikátory).

Provedené hodnocení dále identifikovalo **značné rozdíly mezi národními a krajskými programy VaVaI**. Zatímco národní programy se z hlediska svého obsahu striktně řídí zákonem č. 130/2002 Sb., krajské programy, třebaže poskytují podporu podle uvedeného zákona, spíše vycházejí z místních zvyklostí. To se následně projevuje mj. v tom, že v programech chybí příslušné kapitoly, které by dle zákona měly obsahovat.

Příčiny současného stavu lze spatřovat především v těchto faktorech:

- Absenci centrálních pravidel pro tvorbu programů VaVaI, které by kromě struktury programu stanovovaly obsah jednotlivých kapitol a metodiku pro tvorbu programů včetně pokynů pro využívání podpůrných dokumentů.
- Nedostatku finančních prostředků pro hodnocení vlastními silami či pro nákup specializovaných analytických služeb.
- Nedostatečných personálních kapacitách poskytovatelů. Poskytovatelé nemají pracovníky, kteří by se zabývali pouze analytickou činností pro potřeby přípravy a řízení programu, stejně tak nedisponují specializovaných analyticko-evaluačním pracovištěm.
- V případě krajů je nízké povědomí o podobě a obsahu programů VaVaI. Kraje dosud neměly zkušenosti s tvorbou programů VaVaI

Pro zlepšení stávajícího stavu lze stanovit následující doporučení:

I. Vytvořit závazná pravidla pro tvorbu a hodnocení programů VaVaI a tato pravidla důsledně vyžadovat.

Měla by být vytvořena pravidla pro tvorbu a řízení programů VaVaI, která by byla závazná pro všechny poskytovatele veřejné podpory VaVaI. Tato pravidla by obsahovala především:

- závaznou strukturu programu,
- pravidla pro tvorbu programů včetně doporučených metodických postupů pro tvorbu podkladových analýz a studií,
- pravidla pro monitorování programů,
- pravidla pro evaluaci programů,
- pravidla pro řízení programů (vyhlásování veřejných soutěží, zakázek).

Následně by mělo být zajištěno sledování využívání těchto pravidel a jejich vynucování.

II. Zajistit dostatečné finanční prostředky a personální kapacity pro tvorbu analýz a jiných podkladových studií využitelných pro tvorbu a řízení programů.

Poskytovatelé veřejné podpory VaVaI by měli každoročně vymezit finanční prostředky, které využijí jednak k nákupu analytických služeb (tj. podkladových analýz a studií pro tvorbu a řízení programů) a jednak k zaplacení specializovaných pracovníků pro koncepční, analytickou a evaluační činnost. Tito pracovníci by měli být řádně vyškoleni a seznámeni s aktivitami využívanými předními evropskými agenturami poskytujícími podporu VaVaI.

III. Vytvořit pracoviště mapující současné technologické trendy.

Pro mapování technologických trendů, predikci technologického vývoje a hodnocení technologií, tedy činností poskytujících cenné informace mj. pro správné zacílení programů, by mělo být vytvořeno specializované pracoviště a mělo by být zajištěno jeho stabilní financování.

IV. Zlepšit informovanost krajů o tvorbě programů VaVaI a poskytnout jim metodickou podporu při tvorbě programů.

Kraje by měly být informovány o tvorbě programů VaVaI, jejich struktuře, obsahu a způsobu řízení a měla by jim být poskytnuta metodická podpora do doby, než si vytvoří vnitřní odborné kapacity a postupy, které zajistí, že krajské programy budou odpovídat národním standardům.